

¹³ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 2. – Ст. 272.

¹⁴ Чернявський А. А. Безпека підприємницької діяльності: Конспект лекцій. – К.: МАУП, 1998. – 124 с. – С. 45.

¹⁵ Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

Резюме

Статтю присвячено дослідженню організаційно-правових особливостей впровадження комерційної таємниці в умовах розвитку інноваційної економіки України з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері.

Ключові слова: комерційна таємниця, державна таємниця, конфіденційна інформація, інноваційна економіка, інноваційна політика, інтелектуальна власність, інтелектуальний потенціал.

Резюме

Статья посвящена исследованию организационно-правовых особенностей внедрения коммерческой тайны в условиях развития инновационной экономики Украины с целью выработки предложений по усовершенствованию отечественного законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: коммерческая тайна, государственная тайна, конфиденциальная информация, инновационная экономика, инновационная политика, интеллектуальная собственность, интеллектуальный потенциал.

Summary

The present article deals with the investigation of institutional characteristics of trade secret implementation during the process of innovation economics development in Ukraine in order to give recommendations on improvement of National legislation in this sphere of activity.

Key words: trade secret, state secret, confidential information, innovation economics, innovation policy, intellectual property, intelligent potential.

Отримано 27.05.2011

Н. В. ІВАНЮТА

*Наталія Валеріївна Іванюта, асистент кафедри
Маріупольського державного університету*

ВИКОНАННЯ СУДОВИХ АКТИВ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

Господарське судочинство охоплює всі питання, пов'язані як з розглядом, вирішенням господарських спорів, так і з виконанням рішень господарського суду¹. Розглядаючи справу по суті, ухвалюючи рішення, господарський суд захищає порушені або оспорювані суб'єктивні майнові права та охоронювані законом інтереси громадян, які здійснюють господарську діяльність без створення юридичної особи, та юридичних осіб різних форм власності. Але реальне поновлення цих прав та інтересів можливе лише в рамках виконавчого провадження, на стадії примусового виконання судового рішення². Вступивши в законну силу, судові акти господарського суду набувають ознаки обов'язковості й «виконавчості», внаслідок чого сторони зобов'язані діяти згідно зі змістом відповідного судового акта. Отже, проблема виконання судових актів господарського суду щодо забезпечення позову стає надзвичайно актуальною і заслуговує на окреме вивчення.

Деякі аспекти, пов'язані з забезпеченням позову, були розглянуті такими вченими як Н. Абрамов, С. С. Боровик, І. А. Балюк, Я. О. Львов, Т. Б. Юсупов, Є. О. Харітонов, В. Е. Беяневич та інші.

Метою статті є дослідження питань виконання судових актів господарського суду щодо забезпечення позову й визначення основних його недоліків, розроблення нових положень щодо удосконалення.

Засоби забезпечення позову приймаються господарським судом з метою гарантії належного та своєчасного виконання майбутнього судового рішення. Тому, якщо забезпечення позову приймається судом своєчасно та правильно, у державного виконавця з'являється можливість оперативно, згідно з виконавчим законодавством здійснити примусове виконання судового рішення. Так, якщо засоби до забезпечення позову були вжиті несвоєчасно або взагалі не були вжиті, то результат може бути негативним та викликати негативні наслідки у вигляді неможливості виконання судового рішення³. Інститут забезпечення позову перебуває в тісному зв'язку з інститутом виконавчого провадження, тому що виконання ухвали про вжиття заходів до забезпечення позову здійснюється в порядку, встановленому ст. 115 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), відповідно до якої рішення, ухвали, постанови господарського суду, які всту-

пили до законної сили, обов'язкові на всій території України та виконуються в порядку, встановленому Законом України від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV «Про виконавче провадження». Але, незважаючи на це, між ними існують суттєві відмінності.

Наприклад, прийняття заходів до забезпечення позову у вигляді накладення арешту на майно тимчасово позбавляє відповідача можливості розпоряджатися своїм майном до розгляду справи по суті або скасування заходів до забезпечення позову. Майно не передається позивачу, а залишається у відповідача. Будь-який захід до забезпечення позову, передбачений ст. 67 ГПК України, не лишає відповідача права власності на спірне або інше майно. Заходи до забезпечення позову обмежують відповідача лише в його правах щодо розпорядження своїм майном до моменту, коли суд розгляне справу по суті та ухвалить законне та обґрунтоване рішення по справі. Що ж стосується виконавчого провадження, то основною відмінністю його від інституту забезпечення позову є мета вжиття відповідних заходів. Якщо заходи до забезпечення позову вжито з метою гарантії реального виконання майбутнього судового рішення та мають тимчасовий характер, то заходи, які вжито у виконавчому провадженні, приймаються з метою реального виконання судових актів, які вступили в законну силу та мають постійний характер.

Інститут забезпечення позову, гарантуючи виконання майбутнього судового рішення, потребує в свою чергу гарантії правильної та своєчасної реалізації вжитих судом заходів до забезпечення⁴. Згідно із статтями 66 та 67 ГПК України господарський суд вживає заходів до забезпечення позову шляхом винесення відповідної ухвали. Відповідно до роз'яснення Вищого арбітражного суду № 02-5/611 від 23.08.94 «Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову»⁵: про забезпечення позову господарський суд виносить ухвалу, яку надсилають або видають сторонам у справі, іншим учасникам судового процесу. Якщо відповідною ухвалою відповідачу заборонено вчиняти певні дії, що потребуватиме вчинення дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами, копію такої ухвали надсилають також цим органам та/або особам (ст. 87 ГПК України). Наказ про вжиття заходів до забезпечення позову не видається.

У пункті 2 ч. 2 ст. 17 Закону України від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV «Про виконавче провадження» (далі – Закон № 606)⁶ зазначено, що виконавчим документом є зокрема ухвали судів у господарських справах у випадках, передбачених законом. Отже ухвала господарського суду (у тому числі апеляційної та касаційної інстанцій) про вжиття будь-якого заходу до забезпечення позову, включаючи накладання арешту на майно або грошові кошти, підлягає виконанню органами Державної виконавчої служби або іншими органами виконання судових рішень відповідно до вимог Закону № 606, а наказ при цьому не видається⁷.

Як впливає з положення ГПК України й Закону № 606, ухвала суду про забезпечення позову має статус виконавчого документа поряд з такими виконавчими документами, як накази господарських судів, виконавчі написи нотаріусів тощо. Таким чином, ухвала про забезпечення позову є виконавчим документом, який підлягає виконанню відповідними особами.

Дискусію викликає неузгодженість норм статей 66, 67 ГПК України, ст. 118 Кодексу адміністративного судочинства України⁸ щодо відсутності визначення чітких термінів виконання виконавчого документа про забезпечення позову.

Так, відповідно до п. 5 ст. 118 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) виконання ухвал з питань забезпечення адміністративного позову здійснюється негайно в порядку, встановленому законом для виконання судових рішень⁹. Таку саму норму містить п. 9 ст. 155 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), а саме ухвалу про забезпечення позову виконують негайно в порядку, встановленому для виконання судових рішень¹⁰.

ГПК України таку норми не містить. Відповідної норми не містить і Закон № 606, а саме п. 3 ст. 30 встановлює випадки негайного виконання рішення: 1) про стягнення аліментів, заробітної плати в межах платежів, вирахованих за один місяць, а також про стягнення усієї суми боргу за цими виплатами, якщо рішенням передбачено її негайне стягнення; 2) про поновлення на роботі чи на попередній посаді незаконно звільненого або переведеного працівника; 3) в інших випадках, якщо негайне виконання передбачено законом і про це зазначено у виконавчому документі, до яких ухвали про забезпечення позову не відносяться¹¹.

Тому сьогодні, на виконання ухвал про забезпечення позову поширюється загальний порядок виконання судових рішень відповідно до Закону № 606, зокрема терміни такого виконання. Відповідно до ст. 25 Закону № 606 державний виконавець зобов'язаний прийняти до виконання виконавчий документ і відкрити виконавче провадження, якщо не закінчився строк пред'явлення виконавчого документа до виконання і цей документ відповідає вимогам, передбаченим цим Законом, та пред'явлений до виконання до відповідного органу державної виконавчої служби. Державний виконавець у триденний строк з дня надходження до нього виконавчого документа виносить постанову про відкриття виконавчого провадження, вказує про необхідність боржнику самостійно виконати рішення у строк до семи днів з моменту винесення постанови та зазначає, що у разі ненадання боржником документального підтвердження виконання рішення буде розпочато примусове виконання цього рішення із стягненням з боржника виконавчого збору і витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій, передбачених цим Законом¹². Крім того, ст. 30 Закону № 606 передбачає, що державний виконавець зобов'язаний провести виконавчі дії з виконання рішення протягом шести місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, а з виконання рішення немайнового характеру – у двомісячний строк. Строк здійснення виконавчого провадження не включає час відкладення провадження виконавчих дій або зупинення виконавчого провадження на період проведення ек-

спертизи чи оцінювання майна, виготовлення технічної документації на майно, реалізації майна боржника, час перебування виконавчого документа на виконанні в адміністрації підприємства, установи чи організації, фізичної особи, фізичної особи – підприємця, які здійснюють відрахування із заробітної плати (заробітку), пенсії та інших доходів боржника. Строк здійснення зведеного виконавчого провадження обчислюється з моменту приєднання до такого провадження останнього виконавчого документа.

Тобто, якщо за такою процедурою виконувати ухвали про забезпечення позову, то про строковість виконання таких ухвал не може йтися. Таке відстрочення виконання ухвали господарського суду про забезпечення позову недопустиме, оскільки може надалі ускладнити вжиття заходів до забезпечення позову. Тому ГПК України необхідно доповнити статтею такого змісту: ухвала про забезпечення позову виконується негайно в порядку, встановленому законом для виконання судових рішень. Про негайне виконання має бути зазначено у відповідній ухвалі.

Аналіз правових норм ЦПК України, ГПК України, Закону № 606 та Інструкції про порядок здійснення виконавчих дій, затвердженою наказом Міністерства юстиції України № 74/5 від 15 грудня 1999 р.¹³, свідчить, що жоден із зазначених нормативно-правових актів не містить механізму негайного виконання ухвали суду про забезпечення позову.

Відповідно до п. 3 ст. 30 Закону № 606, якщо рішення підлягає негайному виконанню, державний виконавець відкриває виконавче провадження не пізніше наступного дня після надходження документів, зазначених у ст. 17 цього Закону, і невідкладно розпочинає його примусове виконання¹⁴.

Обов'язок негайного виконання на підставі закону означає, що особа повинна в добровільному порядку виконати ухвалу про забезпечення позову, але чинне законодавство не містить термінів для негайного добровільного виконання ухвали поза межами виконавчого провадження.

Крім того, КАС України, ГПК України, ЦПК України регулюють лише загальну процедуру виконання рішень відповідних судів, а Закон № 606 визначає правила примусової реалізації судових рішень. Примусове виконання ухвали суду є певним видом виконання судового рішення, засобом його реалізації. Такий засіб застосовується до недобросовісної особи, тобто особи, яка не виконує самостійно, в добровільному порядку такий вид судового рішення¹⁵.

Слід звернути увагу на те, що відповідно до ст. 75 Закону № 606 після відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом, що зобов'язує боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, державний виконавець перевіряє виконання рішення не пізніше ніж на наступний день після закінчення строку, встановленого ч. 2 ст. 25 Закону № 606 для самостійного виконання рішення. Якщо рішення підлягає негайному виконанню, його виконання перевіряється не пізніше наступного робочого дня після відкриття виконавчого провадження. У разі невиконання зазначених вимог без поважних причин державний виконавець накладає на боржника штраф відповідно до ст. 89 Закону № 606 і не пізніше п'яти робочих днів з дня його накладення повторно перевіряє стан виконання рішення. Якщо рішення не виконано і виконання може бути проведено без участі боржника, державний виконавець організовує виконання відповідно до повноважень, наданих йому законом та вносить подання (повідомлення) правоохоронним органам для притягнення боржника до відповідальності згідно із законом. При цьому на боржника повторно накладається штраф у порядку, встановленому ст. 89 Закону № 606. У разі якщо виконати рішення без участі боржника неможливо, державний виконавець накладає на боржника штраф відповідно до ст. 89 цього Закону та вносить подання (повідомлення) правоохоронним органам для притягнення боржника до відповідальності згідно із законом, після чого вносить постанову про закінчення виконавчого провадження, яка затверджується начальником відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, і повертає виконавчий документ до суду чи іншого органу (посадової особи), що його видав.

Відповідно до ст. 87 Закону № 606 у разі невиконання без поважних причин у встановлений державним виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, та рішення про поновлення на роботі державний виконавець вносить постанову про накладення штрафу на боржника – фізичну особу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на посадових осіб – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та боржника – юридичну особу – від сорока до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та встановлює новий строк виконання.

Таким чином, ухвали відповідних судів про забезпечення позову, якщо розглядати з точки зору їх негайного виконання, може бути виконано як в добровільному, так і в примусовому порядку. У разі, якщо до ГПК України будуть внесені зміни щодо негайного виконання такої ухвали, доречно було б вказати конкретні терміни для негайного виконання ухвали суду в добровільному порядку.

Сьогодні, таких строків не містить ні ЦПК України, ні КАС України, що дозволяє особі, якої стосуються відповідні ухвали про забезпечення позову, самостійно, з урахуванням різних особливостей (строку, коли особа дізналась або могла дізнатися про існування ухвали або коли отримала ухвалу про забезпечення позову й фактично дізналася про існуючі вимоги тощо) визначати термін для негайного виконання ухвали суду.

З одного боку, існування такої неясності дає можливість для зловживання особою своїми правами, а з другого – особа в разі невиконання ухвали суду в негайному порядку не позбавлена права виконати ухвалу суду в примусовому порядку в межах виконавчого провадження.

Питання про надання боржникові строку для добровільного виконання є дискусійним.

Так, В. Г. Бабієв¹⁶, О. Г. Натахіна¹⁷ у своїх працях пропонують узагалі позбавити боржника права на добровільне виконання. На думку В. О. Рязановського, за існуючого положення, строк для добровільного ви-

конання виконує роль спеціальної пільги, наданої законом недобросовісному боржникові для схову майна, на яке може бути звернено стягнення. І вже ця одна обставина зводить нанівець ефективні сторони нового закону і робить його малоприматним на практиці¹⁸. Цю думку підтримують О. В. Ісаєнкова, В. М. Шерстюк, В. В. Ярков, які вважають, що лише в разі винесення заочної ухвали, судового наказу є необхідність встановлення терміну для добровільного виконання. В останніх випадках, коли боржник сповіщений щодо змісту виконавчого документа, навряд чи є необхідність у встановленні подібного терміну¹⁹.

Здебільшого боржники ухиляються від виконання ухвал господарських судів, саме за допомогою інституту добровільного виконання, що завдає шкоди правам і охоронюваним законом інтересам юридичних та фізичних осіб, а також призводить до тяганини й зайвого листування. На погляд автора, позбавлення боржника права на добровільне виконання більшою мірою сприятиме швидкому виконанню виконавчого документа, оскільки з моменту пред'явлення позову і до моменту порушення виконавчого провадження у відповідача-боржника було досить часу для того, щоб у добровільному порядку виконати всі вимоги позивача – стягувача. Вважаємо, що для ефективного виконання ухвал щодо забезпечення позову треба виключити норми щодо добровільного виконання відповідних ухвал.

Відповідно до ст. 129 Конституції України однією з основних засад судочинства є обов'язковість рішень суду. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання усіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається процесуальним законом (ст. 13 Закону України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI «Про судоустрій і статус судів»). Посадовими особами, які повинні виконувати судові рішення, є, зокрема, державні виконавці, керівники та інші посадові особи різних підприємств, установ та організацій²⁰. Отже за наявності у господарського суду даних про умисне невиконання відповідною посадовою особою судового рішення, ухвали чи постанови, йому слід вирішувати питання про надіслання відповідного повідомлення до органу прокуратури.

Стаття 121-2 ГПК України, ст. 82 Закону № 606 передбачають оскарження дій чи бездіяльності цих органів. Скарги на дії чи бездіяльність органів Державної виконавчої служби щодо виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів можуть бути подані стягувачем, боржником чи прокурором протягом десяти днів із дня вчинення оскаржуваної дії, або з дня, коли зазначеним особам стало про неї відомо, або з дня, коли дія мала бути вчинена. Скарги на дії органів Державної виконавчої служби розглядаються господарським судом, про час і місце засідання якого повідомляють ухвалою стягувача, боржника чи прокурора та орган виконання судових рішень. Неявка боржника, стягувача, прокурора чи представника органу Державної виконавчої служби до судового засідання не є перешкодою для розгляду скарги²¹.

Крім того, певні положення стосовно відповідальності можна знайти в Кримінальному кодексі України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (далі – КК України). Зокрема, у ст. 382 КК України закріплює, що умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню – карається штрафом від п'ятиста до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років. Ті самі дії, вчинені службовою особою, – караються штрафом від семиста п'ятдесяти до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище, або особою, раніше засудженою за злочин, передбачений цією статтею, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам і свободам громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб, – караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років²².

Невиконання ухвали господарського суду щодо забезпечення позову може спричинити збитки для сторони, клопотання якої про забезпечення позову задовольняється господарським судом. У зв'язку з цим у сторін може виникнути спор щодо відшкодування завданих збитків. Стаття 22 ЦК України щодо відшкодування збитків та інших засобів відшкодування майнової шкоди вказує на таке. Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. Збитками є: втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода). Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі²³.

При цьому позов може бути подано до різних суб'єктів.

По-перше, до сторони процесу, яка не виконала такої ухвали. Треба підкреслити, що С. Л. Дегтярьов справедливо визначав проблему застосування даної норми (стосовно ч. 4 ст. 76 АПК РФ 1995 р., аналогічної ч. 6 ст. 96 АПК РФ 2002 р.). У даному випадку збитки полягають у втраті майна, яке мало бути об'єктом звернення стягнення у виконавчому провадженні у разі задоволення позову. По-друге, позов може бути надано стосовно організації або особи, з вини якої не було виконано ухвалу щодо забезпечення позову. Наприклад, з вини реєстратора не було своєчасно виконано ухвалу щодо забезпечення позову шляхом накладання арешту на цінні папери, які належать боржнику, внаслідок чого не було виконано повністю рішення господарського суду²⁴.

З урахуванням особливостей забезпечення позову, на наш погляд, стає дуже важливим питання щодо підсудності таких справ. За змістом ст. 121-2 ГПК України скарги на дії чи бездіяльність органів Державної виконавчої служби щодо виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів розглядає виключно місцевий господарський суд, яким відповідну справу розглянуто у першій інстанції²⁵. Необхідно встановити особливу підсудність справ і за справами про відшкодування збитків, заподіяних невиконанням ухвал господарського суду про забезпечення позову. Для ефективного розгляду таких справ такі спори підлягають розгляду тим самим господарським судом, який виніс ухвалу про забезпечення позову.

Також при виконанні ухвали про забезпечення позову треба звернути увагу на тимчасові межі дії заходів до забезпечення позову. Вони зберігають свою чинність на весь період розгляду справи до їх скасування (норми, яка закріплювала би інше – немає). Тому, можна зробити висновки, що зупинення провадження у справі не тягне за собою призупинення дії заходів до забезпечення позову. Для цього необхідно винесення ухвали господарського суду про скасування заходів до забезпечення позову в порядку ст. 68 ГПК України. У разі задоволення позову такі заходи зберігають свою дію до фактичного виконання судового акта, яким закінчено розгляд справи по суті.

Відповідно до п. 6 ст. 154 ЦПК України якщо у задоволенні позову було відмовлено, провадження у справі закрито або заяву залишено без розгляду, вжиті заходи до забезпечення позову застосовують до набрання судовим рішенням законної сили. Проте суд може одночасно з ухваленням судового рішення або після цього прийняти ухвалу про скасування заходів забезпечення позову. Після набуття чинності судовим актом господарський суд за клопотанням особи, що бере участь у справі, повинен прийняти ухвалу про скасування заходів до забезпечення позову або вказати на це в судових актах про відмову в задоволенні позову, про залишення позову без розгляду, про припинення провадження у справі.

На підставі вищезазначено, можна дійти таких висновків:

– для ефективного виконання ухвал про забезпечення позову треба виключити норми щодо добровільного виконання відповідних ухвал;

– існує об'єктивна необхідність доповнити ГПК України, а саме розділ 10 «Забезпечення позову», статтю такого змісту: Стаття 69. Виконання ухвали господарського суду про забезпечення позову.

1. Ухвала про забезпечення позову є виконавчим документом. Ухвала про забезпечення позову видається стягувачу чи на його вимогу державному виконавцю. Ухвалу про забезпечення позову має бути видано в день її винесення господарським судом.

2. Виконання ухвал з питань забезпечення господарського позову здійснюється негайно в порядку, встановленому законом для виконання судових рішень. Про негайне виконання має бути зазначено у відповідній ухвалі.

3. У разі задоволення позову заходи до забезпечення позову зберігають свою дію до фактичного виконання судового акта, яким закінчено розгляд справи по суті.

4. Спір про відшкодування збитків, заподіяних невиконанням ухвали господарського суду про забезпечення позову, розглядається в тому самому господарському суді.

¹ Балюк І. А. Господ.проц.право: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / І. А. Балюк. – К.: КНЕУ, 2002. – 248 с.

² Грек Б. Застосування у господарському процесі запобіжних заходів / Б. Грек // Юридичний журнал. – 2003. – № 9. – С. 18.

³ Ткачєва Н. Один из вопросов, споры в отношении которого не затихают с принятием новых процессуальных кодексов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalru.ru/news_details.php?id=1018

⁴ Ткачєва Н. Один из вопросов, споры в отношении которого не затихают с принятием новых процессуальных кодексов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalru.ru/news_details.php?id=1018

⁵ Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову: Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 23.08.1994 № 02-5/611 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_611800-94

⁶ Про виконавче провадження : Закон України: прийнятий Верховною Радою України 21 квітня 1999 № 606-XIV// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 24 – Ст. 207.

⁷ Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України: Роз'яснення Президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 № 04-5/365 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_365600-02

⁸ Кодекс адміністративного судочинства України: прийнятий Верховною Радою України 6 липня 2005 року № 2747-IV//Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст. 446 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=4&nreg=2747-15>

⁹ Там само.

¹⁰ Цивільний процесуальний кодекс України прийнятий Верховною Радою України 18 березня 2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40–41, 42. – Ст. 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=5&nreg=1618-15&text=%E7%E0%E1%E5%E7%EF%E5%F7%E5%ED%ED%FF%20%EF%EE%E7%EE%E2%F3>

¹¹ Про виконавче провадження : Закон України: прийнятий Верховною Радою України 21 квітня 1999 № 606-XIV// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 24. – Ст. 207.

¹² Про виконавче провадження : Закон України: прийнятий Верховною Радою України 21 квітня 1999 № 606-XIV// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 24. – Ст. 207.

¹³ Про затвердження Інструкції про проведення виконавчих дій, затверджена наказом Міністерства Юстиції України від 15.12.1999 р. № 74/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0865-99>

¹⁴ Про виконавче провадження : Закон України: прийнятий Верховною Радою України 21 квітня 1999 № 606-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 24. – Ст. 207.

¹⁵ Закусило А. Об особенностях и проблемах исполнения определения административного суда об обеспечении иска [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://flexr.com.ua/library/article/170/>

¹⁶ Бабиев В. Г. Отвечают ли Федеральные законы «О судебных приставах» и «Об исполнительном производстве» духу времени и правовым реформам? / В. Г. Бабиев // Бюллетень Министерства юстиции Российской Федерации. – 2001. – № 1. – С. 66.

¹⁷ Исаенкова О. В., Шерстюк В. М., Ярков В. В. Концепция исполнительного кодекса Российской Федерации (тезисы) / Исаенкова О. В., Шерстюк В. М., Ярков В. В. // Арбитражная практика. – 2002. – № 6. – С. 13.

¹⁸ Рязановский В. А. Немедленное взыскание и обеспечение иска при понудительном исполнении по актам / Рязановский В. А. // Вестник права. – 1916. – № 7. – С. 177.

¹⁹ Исаенкова О. В., Шерстюк В. М., Ярков В. В. Концепция исполнительного кодекса Российской Федерации (тезисы) / Исаенкова О. В., Шерстюк В. М., Ярков В. В. // Арбитражная практика. – 2002. – № 6. – С. 13.

²⁰ Про відповідальність за невиконання рішень господарського суду: Лист Вищого арбітражного суду України від 14.03.2000 № 01-8/108 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_108800-00

²¹ Господарський процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 06 листопада 1991 року № 1798 – XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6.

²² Кримінальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=10&nreg=2341-14>

²³ Цивільний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

²⁴ Дегтярев С. Л. Возмещение убытков в гражданском и арбитражном процессе. / С. Л. Дегтярев. – М.: БЕК, 2001. – 168 с.

²⁵ Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України: Роз'яснення Президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 № 04-5/365 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_365600-02

Резюме

У науковій статті досліджено питання виконання судових актів господарського суду щодо забезпечення позову, а саме доповнення ГПК України нормами відносно засобів, порядку та строків виконання ухвал про забезпечення позову.

Ключові слова: забезпечення позову, ухвала про забезпечення позову, виконавче провадження, судовий акт.

Резюме

В научной статье исследованы вопросы относительно исполнения судебных актов хозяйственного суда про обеспечение иска, а именно дополнение ХПК Украины нормами относительно способов, порядка и сроков исполнения решений про обеспечение иска.

Ключевые слова: обеспечение иска, определение об обеспечении иска, исполнительное производство, судебный акт.

Summary

In the scientific article research of question of implementation of judicial acts of economic court in relation to security for a claim, namely addition of GPK of Ukraine by norms in relation to methods, order and terms of implementation of decisions, about security for a claim

Keywords: security for a claim, decision, is about security for a claim, executive realization, judicial act.

Отримано 30.03.2011

Я. В. КОВАЛЬЧУК

Ярослав Вадимович Ковальчук, аспірант Інституту політології і права Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

МОЖЛИВІСТЬ РОЗШИРЕННЯ КОЛА ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО НА ОБОВ'ЯЗКОВУ ЧАСТКУ В СПАДЩИНІ

З наукової точки зору спадкове право – це одна з найскладніших і найцікавіших підгалузей цивільного права. У ній відображено не тільки найголовніші аспекти повсякденного життя нашого суспільства, а й родинні та шлюбні стосунки його членів.

Свобода заповіту, будучи за своєю юридичною природою одним з визначних принципів спадкового права, включає в себе дуже велику кількість різноманітних правомочностей, якими тестаментоздатний спадко-